

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/140/115/93

MOTYWACJE WYBORCZE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 1993

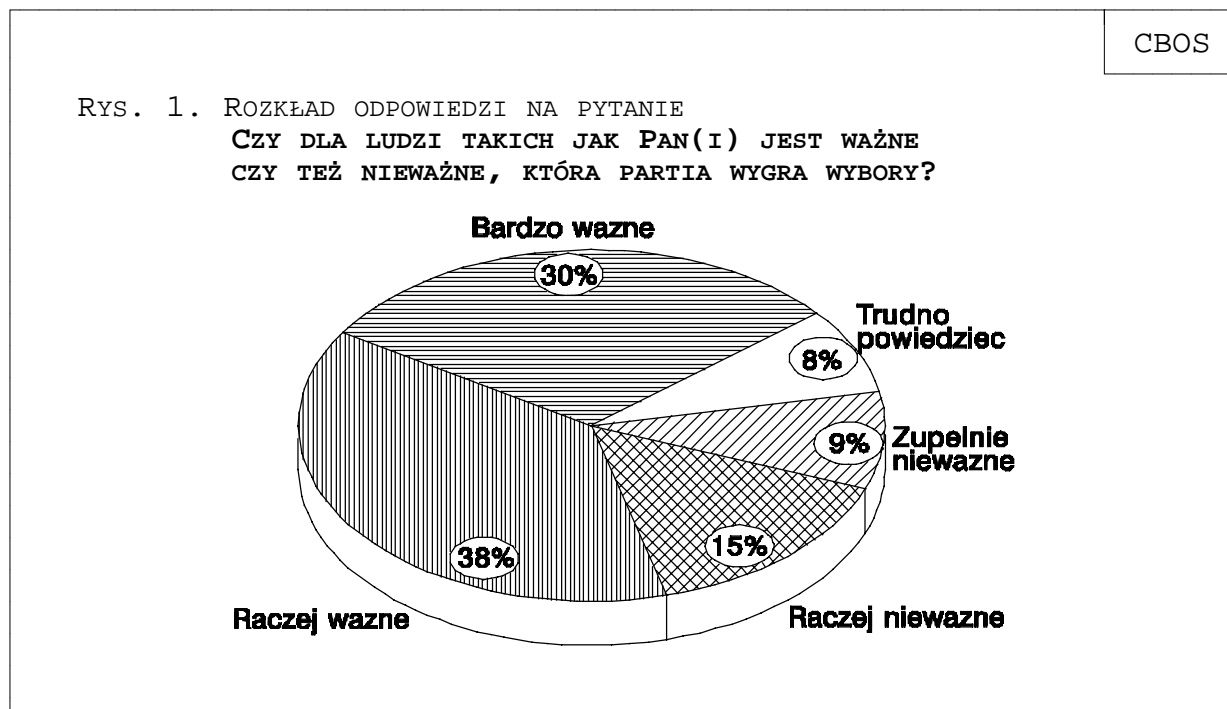
PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Przed zbliżającymi się wyborami obok przewidywania końcowych wyników interesujące jest również, czym kierują się wyborcy podejmując decyzję o wzięciu w nich udziału oraz o głosowaniu na tych, a nie innych kandydatów. Kwestie te były m.in. przedmiotem przedwyborczego sondażu CBOS¹.

Znaczenie wygranej w wyborach

To, która partia wygra wybory, może zdecydować o najbliższej przyszłości kraju i jego mieszkańców. Czy jednak ludzie mają świadomość, że zwycięstwo określonej opcji politycznej będzie mieć również znaczenie dla każdego z nich?

Większość ankietowanych stwierdziła, że dla ludzi takich jak oni ważne jest, która partia wygra w nadchodzących wyborach (prawie jedna trzecia uważa nawet, że jest to bardzo ważne). Niemal jedna czwarta badanych ma jednak odmienne zdanie (rys. 1).

¹ Badanie "Sprawy Polski i Polaków" (10) zrealizowano w dniach 27-29 sierpnia 1993 roku na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju (N=1104).

Wyniki wyborów mają znaczenie przede wszystkim dla respondentów lepiej wykształconych oraz dla osób interesujących się polityką. Najmniej ważna jest ta kwestia dla mieszkańców wsi².

Respondenci, dla których ważne jest, kto wygra w zbliżających się wyborach, częściej też deklarują zainteresowanie nimi niż badani uważający, że nie ma to znaczenia (tab.1).

Tabela 1 w procentach

Czy Pana(ią) osobiście interesują wybory parlamentarne, które odbędą się 19 września?	Czy dla ludzi takich jak Pan(i) to, która partia wygra wybory, jest:	
	ważne	nieważne
Tak	67	29
Nie	33	71

Ankietowani, dla których ważne są wyniki wyborów, bardziej niż pozostali badani są także skłonni wziąć w nich udział i tym samym wpłynąć na skład przyszłego parlamentu (tab.2).

Tabela 2 w procentach

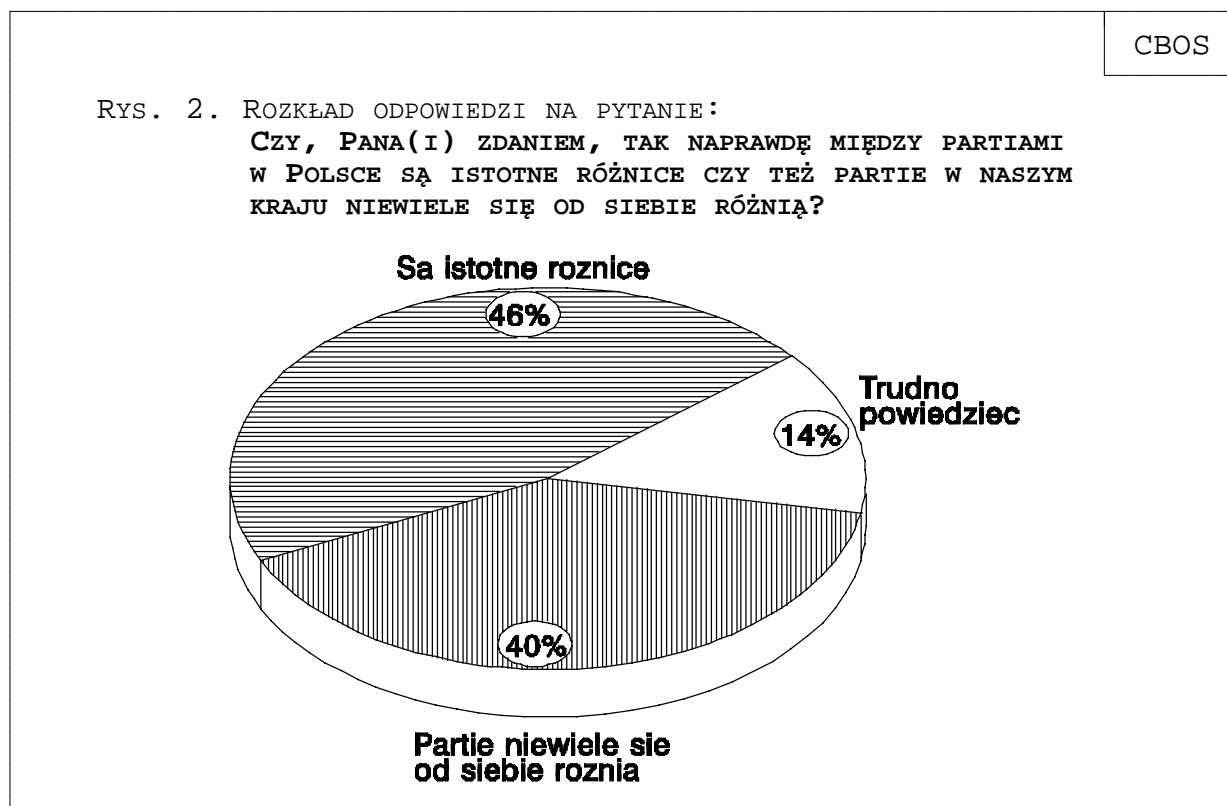
Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach?	Czy dla ludzi takich jak Pan(i) to, która partia wygra wybory, jest:			
	bardzo ważne	raczej ważne	raczej nieważne	zupełnie nieważne
Na pewno tak	67	45	27	13
Chyba tak	18	25	26	15
Nie wiem	7	16	20	18
Chyba nie	4	6	14	11
Na pewno nie	5	8	14	43

² Szczegółowe zróżnicowanie socjodemograficzne przedstawiono w tabelach aneksowych.

Czy są istotne różnice między partiami?

Zdolność respondentów do rozróżniania opcji politycznych, reprezentowanych przez poszczególne partie, może świadczyć o ich znajomości życia politycznego oraz ich świadomości jako wyborców.

Prawie połowa społeczeństwa dostrzega istotne różnice występujące między partiami politycznymi w Polsce. Niewiele mniejsza grupa uważa jednak, że różnice te nie są zbyt duże (rys. 2).

Na postrzeganie różnic między ugrupowaniami politycznymi wpływa wykształcenie badanych oraz zainteresowanie polityką. Im wyższy poziom wykształcenia ankietowanych i większe zainteresowanie polityką, tym więcej wśród nich osób przekonanych o zróżnicowaniu politycznym między polskimi partiami. Respondenci o wyraźnej orientacji politycznej (deklarujący poglądy lewicowe lub prawicowe) częściej wskazują na występowanie różnic między partiami niż badani o poglądach centrowych lub nieokreślonych.

Uczniowie i studenci, kadra kierownicza i inteligencja, robotnicy wykwalifikowani oraz prywatni przedsiębiorcy częściej niż osoby z pozostałych grup społeczno-zawodowych zauważają istotne różnice między partiami politycznymi w Polsce. Na brak takich różnic najczęściej wskazują gospodynie domowe.

Postrzeżenie różnic między partiami lub niezauważanie ich wpływa na decyzję wzięcia udziału w nadchodzących wyborach. Ponad połowa badanych, którzy uważają, że między partiami w Polsce są istotne różnice, deklaruje swój pewny udział w wyborach (tab.3). Spośród pozostałych respondentów - słabiej zorientowanych - mniej osób zamierza głosować. Niechęć do wzięcia udziału w wyborach może więc wynikać z niedostrzeżenia różnic między partiami politycznymi, może też wytwarzać sytuację, w której ludzie nie interesują się życiem politycznym, nie szukają wiadomości o różnicach dzielących partie.

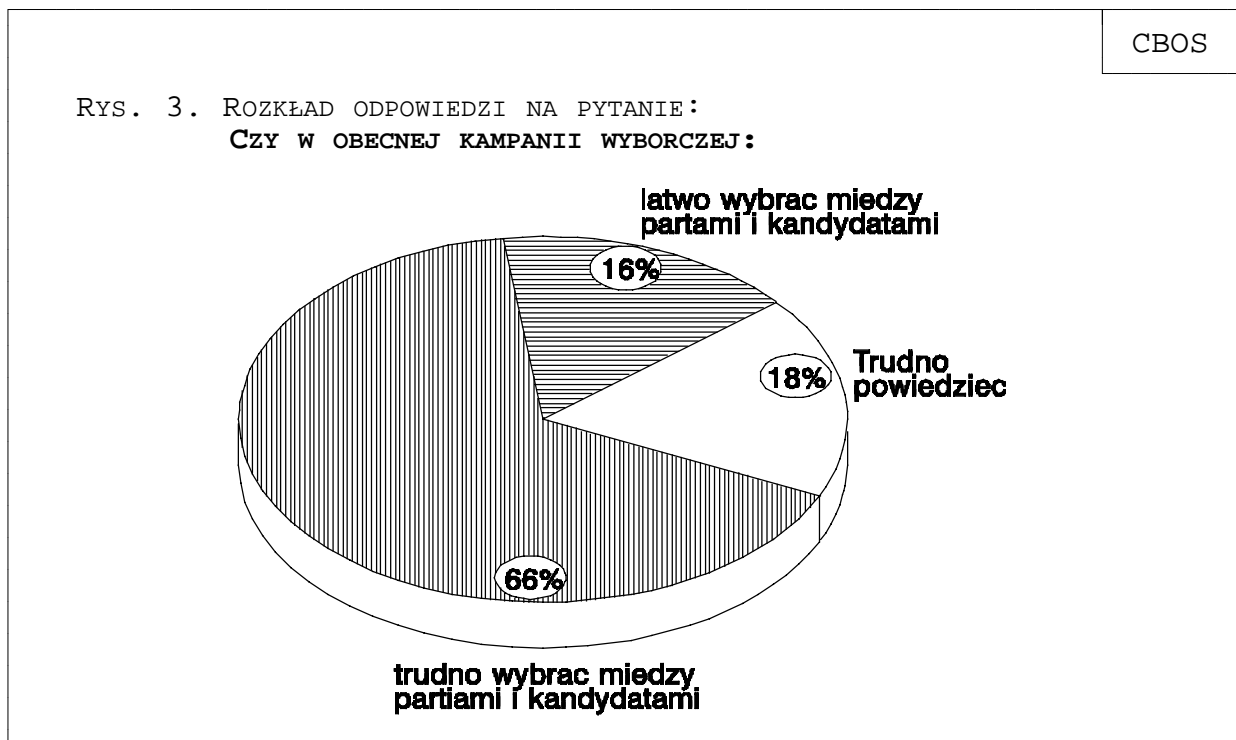
Tabela 3

w procentach

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach?	W Polsce:		
	są istotne różnice między partiami	partie niewiele się od siebie różnią	trudno powiedzieć
Na pewno tak	55	39	23
Chyba tak	21	23	20
Nie wiem	12	16	19
Chyba nie	6	10	9
Na pewno nie	6	12	29

Łatwy czy trudny wybór?

Odpowiadając na kolejne pytanie sondażu, blisko dwie trzecie badanych stwierdziło, że ma trudności z dokonaniem wyboru między kandydatami i partiami prezentującymi się w obecnej kampanii (rys. 3).

Na trudny wybór najczęściej narzekali robotnicy wykwalifikowani i pracownicy umysłowi niższego szczebla (trzy czwarte badanych z tych grup), natomiast nie mieli większych kłopotów z wyborem przede wszystkim przedstawiciele inteligencji i badani prowadzący indywidualną działalność gospodarczą.

Na czym polega trudność wyboru między partiami? Pewne znaczenie w tej sprawie ma umiejętność rozróżniania partii politycznych. Respondenci, którzy nie zauważają różnic między partiami, częściej niż badani dostrzegający je twierdzą, że trudno jest dokonać między nimi wyboru podczas głosowania. W obu tych grupach dominują jednak osoby, dla których wybór ten nie jest łatwy (tab. 4). Główna przyczyna trudności z wyborem między partiami i kandydatami nie leży więc w nieumiejętności ich odróżnienia.

Tabela 4

w procentach

W obecnej kampanii wyborczej:	W Polsce:		
	są istotne różnice między partiami	partie niewiele się od siebie różnią	trudno powiedzieć
- łatwo wybrać pomiędzy partiami i kandydatami	22	15	3
- trudno wybrać pomiędzy partiami i kandydatami	63	73	52
Trudno powiedzieć	15	12	45

Trzeba przypomnieć, że dopiero po zakończeniu sondażu partie zyskały szerszą możliwość zaprezentowania się w mediach - najpierw w telewizyjnym cyklu "Debaty wyborcze", a następnie we własnych audycjach. Pod koniec sierpnia badani mogli jeszcze nie znać programów politycznych poszczególnych ugrupowań i stąd zapewne wynikały ich kłopoty z wyborem.

Na kogo głosować - temat do rozmów

Część osób podejmuje samodzielnie decyzję, na kogo głosować, kierując się wiedzą o danej partii, jej programie, ludziach z nią związanych i szansach zwycięstwa w wyborach³. Inni wolą wcześniej poradzić się kogoś w gronie rodziny czy znajomych.

Respondentów zapytano, czy rozmawiali z kimś o tym, na którą partię warto by głosować i czy zamierzają dowiadywać się, na kogo będą głosować ich znajomi.

Na trzy tygodnie przed wyborami połowa badanych deklarowała, że dotychczas z nikim nie rozmawiała na ten temat. Najwięcej wśród nich było ludzi młodych, mieszkańców wsi i osób mniej wykształconych.

³ Zob. wrześniowe komunikaty CBOS: "Preferencje polityczne społeczeństwa trzy tygodnie przed wyborami" oraz "Sondaże a decyzje wyborcze społeczeństwa".

		CBOS
<i>Czy rozmawiał(a) Pan(i) dotychczas z kim , na którą parti warto by głosowa ?</i>		
Z nikim o tym nie rozmawiałe(a)m	52%	
		<i>Czy osobami tymi były:</i>
		- ktoś z najbliższej rodziny 39%
		- ktoś ze znajomych z pracy 21%
		- ktoś z sąsiedztwa 21%
		- inna znana, szanowana w Pana(i) otoczeniu postać 5%
		- zupełnie ktoś inny 5%
		- ksiądz 1%
Trudno powiedzieć	1%	
Badani mogli wskazać nie więcej niż 3 osoby. Odpowiedzi uszeregowano według malejącego odsetka wskazań.		

Częściej niż inni rozmowy o tym, na którą partię warto by głosować, prowadzili mieszkańcy dużych miast (ponad 501 tys. ludności), osoby interesujące się polityką, badani lepiej wykształceni oraz respondenci deklarujący lewicowe poglądy polityczne. Ci z respondentów, którzy rozmawiali na te tematy, najczęściej wskazywali na kogoś z najbliższego otoczenia. Nieco rzadziej były to rozmowy ze znajomymi z pracy lub z sąsiadami.

Ankietowani, którzy dyskutowali z kimś, na którą partię warto oddać swój głos, byli częściej zdecydowani wziąć udział w wyborach, niż badani, którzy z nikim na ten temat nie rozmawiali (tab. 5).

Tabela 5

w procentach

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach?	Czy rozmawiał(a) Pan(i) dotychczas z kimś, na którą partię warto by głosować?	
	tak	nie
Na pewno tak	54	34
Chyba tak	21	22
Nie wiem	12	18
Chyba nie	5	10
Na pewno nie	8	16

Zamiar uczestnictwa w wyborach jest związany z większym zainteresowaniem tematyką polityczną, problematyką wyborczą i zapewne prowokuje do częstszych dyskusji.

Część respondentów w wyborze partii politycznej, na którą ma zamiar głosować, kieruje się wskazaniem innych osób. Ankietowanym zadano pytanie, czy przed wyborami będą się starali dowiedzieć, jak zamierzają głosować ich znajomi czy sąsiedzi.

Połowa badanych stwierdziła, że nie zamierza dowiadywać się, jak będą głosowały inne osoby. Spośród respondentów lepiej wykształconych, deklarujących duże zainteresowanie polityką oraz lewicowe poglądy polityczne najmniej osób będzie się starało dowiedzieć, komu inni udzielą swego poparcia w głosowaniu.

		CBOS	
<i>A czy przed dniem wyborów będzie się Pan(i) starał(a) dowiedzieć od innych osób, jak one będą głosowały?</i>			
Z nikim o tym nie będę rozmawiać	51%	Czy tymi osobami będą :	
		- ktoś z najbliższej rodziny	39%
		- ktoś z sąsiedztwa	21%
		- ktoś ze znajomych z pracy	17%
		- inna znana, szanowana w Pana(i) otoczeniu osoba	5%
		- zupełnie ktoś inny	3%
		- ksiądz	0%
Trudno powiedzieć	5%		
Badani mogli wskazać nie więcej niż 3 osoby. Odpowiedzi uszeregowano według malejącego odsetka wskazań.			

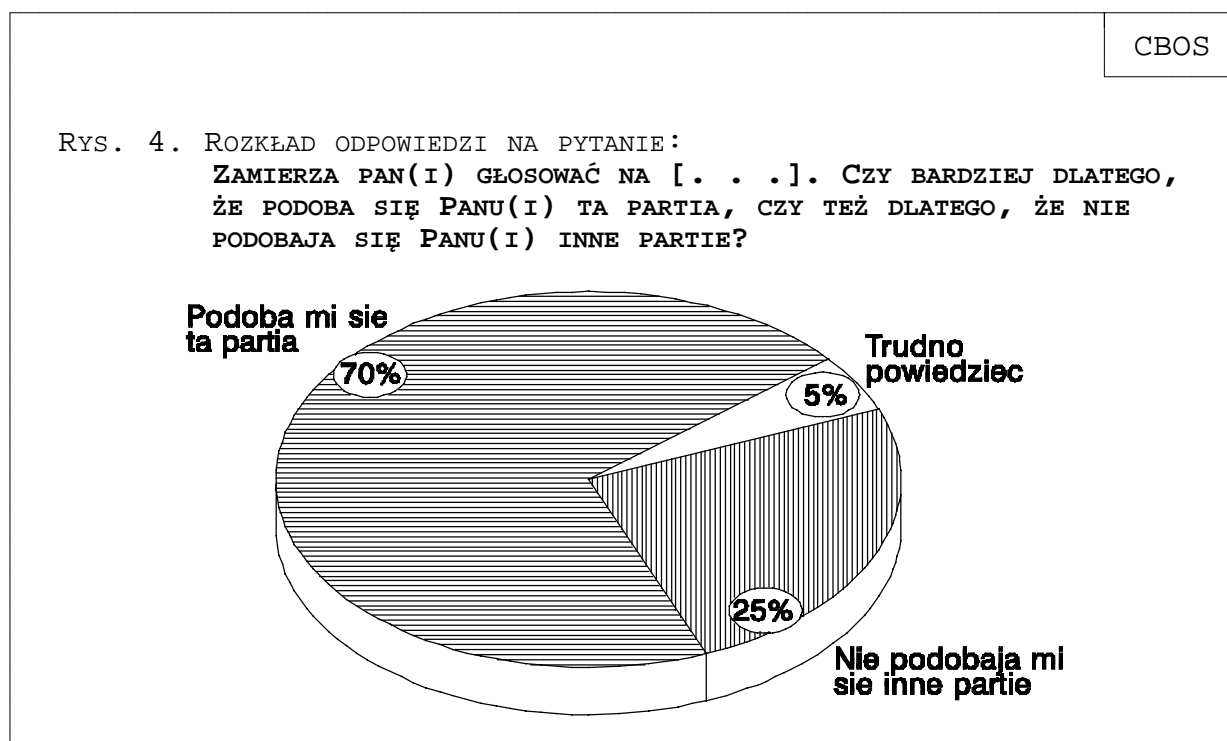
Prawie dwie piąte ankietowanych będzie się starało dowiedzieć, na kogo odda głos ktoś z najbliższej rodziny, a jedna piąta - jak zamierza głosować ktoś z sąsiedztwa. Badani z wykształceniem podstawowym, osoby deklarujące prawicowe poglądy polityczne oraz mieszkańcy wsi częściej niż inni zamierzają dowiadywać się, na kogo będą głosować ich znajomi.

Zmienne socjodemograficzne wskazują, że dotychczas o wyborach rozmawiali badani, którzy nieźle orientują się w świecie polityki i należą do kompetentnych wyborców. Respondenci mniej zorientowani politycznie, tzn. ci, którzy chcą wziąć udział w wyborach, ale prawdopodobnie nie wiedzą, na kogo głosować, będą dowiadywać się, które ugrupowania zamierzają poprzeć inni.

Oddać głos na partię czy przeciwko partiom

Powody głosowania na konkretną partię mogą być różne. Decydować może jej program, przynależność do koalicji rządzącej lub opozycji czy też sympatia do wysuniętej przez nią osoby. Głos oddany na konkretne ugrupowanie może też być głosem protestu przeciwko innym partiom.

Większość badanych mających sprecyzowane preferencje wyborcze (tzn. chcących głosować i zdecydowanych, na którą partię oddać głos) deklaruje, że zamierza poprzeć wybrane ugrupowanie, gdyż właśnie ono im się podoba.

Jedna czwarta ankietowanych zamierza głosować na wybraną partię, gdyż inne im się nie podobają, czyli w zasadzie przeciwko innym partiom.

Respondenci deklarujący duże zainteresowanie polityką oraz badani o prawicowych poglądach politycznych częściej niż pozostali wybierają daną partię dlatego, że ona właśnie im się podoba. "Na złość", czyli dlatego, że nie podobają im się inne partie, zamierza głosować jedna trzecia ankietowanych, deklarujących poglądy centrowe. Najwięcej osób przyznających się do wyboru partii nie dla niej samej, lecz przeciwko pozostałym jest wśród najmłodszych badanych (w wieku do 24 lat), gospodyń domowych, prywatnych przedsiębiorców oraz robotników wykwalifikowanych.

*

* *

Zdaniem zdecydowanej większości społeczeństwa dla ludzi takich jak oni ważne jest, która partia zwycięży w nadchodzących wyborach. Większość badanych ma jednak trudności z wyborem między partiami i kandydatami. Przyczyną tych trudności jest m.in. niedostrzeganie różnic między partiami.

Respondenci mniej zorientowani w kwestiach politycznych, a zamierzający wziąć udział w głosowaniu, będą polegać na zdaniu innych osób.

Osoby mające sprecyzowane preferencje wyborcze w większości będą głosować na wybraną partię dlatego, że ona właśnie im się podoba. Jedna czwarta deklarowanych głosów to "głosy protestu" - oddane na konkretną partię nie dla niej samej, lecz przeciwko innym.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy dla ludzi takich jak Pan(i) jest ważne czy też nieważne, która partia wygra wybory?

(%)

	Bardzo ważne	Raczej ważne	Raczej nieważne	Zupełnie nieważne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	38	15	9	8	1101
Płeć						
Mężczyźni	34	40	12	8	6	485
Kobiety	26	37	18	10	9	615
Wiek						
do 24 lat	24	48	17	6	5	113
25-34	30	41	15	7	8	178
35-44	32	35	17	9	6	221
45-54	30	39	14	9	8	193
55-64	30	37	16	10	7	209
65 lat i więcej	29	34	12	13	11	187
Miejsce zamieszkania						
Wieś	25	40	15	13	7	410
Miasto do 20 tys.	34	38	14	7	7	129
od 21 do 100 tys.	29	37	17	6	10	200
101-500 tys.	34	37	14	8	7	193
501 tys. i więcej mieszk.	34	37	14	8	7	169
Region						
Północny	35	39	13	10	3	133
Zachodni	29	45	14	10	2	108
Środkowo-zachodni	33	37	11	9	8	159
Środkowy	33	34	16	9	8	217
Wschodni	32	36	20	10	12	123
Południowo-wschodni	29	39	15	6	11	181
Południowo-zachodni	28	40	16	12	4	181
Wykształcenie						
Podstawowe	24	36	17	13	10	424
Zasadnicze zawodowe	26	42	15	10	8	254
Średnie	31	40	16	7	6	322
Wyższe	56	35	5	3	1	101
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	50	41	2	1	6	73
Prac.umysł.niż.szczębła	32	40	14	9	5	93
Pracownicy fiz.- umysł.	27	41	21	9	2	56
Robotnicy wykwalifikowani	29	44	9	10	7	86
Robotnicy niewykwalifik.	31	36	14	12	7	68
Rolnicy	29	39	16	8	8	93
Prywatni przedsiębiorcy	37	26	24	11	3	47
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	28	35	15	12	10	382
Uczniowie i studenci	33	44	21	0	2	40
Bezrobotni	23	36	16	12	13	81
Gospodynie domowe i inni	20	47	22	5	7	78
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 500 tys. zł	20	30	24	11	15	83
500 tys. - 999 tys.	24	37	18	9	12	251
1000 tys. - 1499 tys.	25	41	14	12	7	313
1500 tys. - 1999 tys.	31	45	11	9	5	175
2000 tys. i powyżej	42	36	13	6	4	248
Ocena własnych war. mater.						
Złe	27	35	16	11	10	612
Średnie	32	43	14	7	5	384
Dobre	36	40	13	6	5	103
Zainteresowanie polityką						
Duże	62	30	5	2	0	102
Średnie	37	41	12	5	5	427
Małe lub żadne	19	37	19	14	11	570
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	42	31	8	5	13	61
Raz w tygodniu	28	39	16	9	8	633
Kilka razy w roku	25	41	15	12	7	302
W ogóle nie uczestniczy	45	30	13	8	4	103
Poglądy polityczne						
Lewica	38	44	7	6	5	228
Centrum	32	38	16	8	5	300
Prawica	40	39	13	5	4	247
Trudno powiedzieć	14	34	22	16	14	319

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, tak naprawdę, między partiami: 1 - są istotne różnice, 2 - partie niewiele się od siebie różnią? (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	46	40	14	1102
Płeć				
Meżczyźni	49	39	11	487
Kobiety	44	41	16	614
Wiek				
do 24 lat	45	41	15	113
25-34	48	41	11	179
35-44	42	48	11	221
45-54	58	29	13	193
55-64	44	43	13	209
65 lat i więcej	42	37	20	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	41	40	19	409
Miasto do 20 tys.	49	42	8	129
od 21 do 100 tys.	45	42	13	200
101-500 tys.	54	35	10	196
501 tys. i więcej mieszk.	49	40	10	169
Region				
Północny	48	42	10	135
Zachodni	47	40	14	108
Środkowozachodni	54	34	13	159
Środkowy	39	49	11	217
Wschodni	41	38	21	123
Południowo-wschodni	43	39	18	180
Południowo-zachodni	53	36	11	181
Wykształcenie				
Podstawowe	41	37	22	426
Zasadnicze zawodowe	49	40	11	253
Średnie	47	46	7	322
Wyższe	61	36	3	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	59	39	2	73
Prac. umysł. niż. szczebla	48	46	6	93
Pracownicy fiz. - umysł.	46	33	20	56
Robotnicy wykwalifikowani	53	37	10	85
Robotnicy niewykwalifik.	46	40	15	68
Rolnicy	41	40	19	93
Prywatni przedsiębiorcy	52	38	10	47
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	43	40	17	381
Uczniowie i studenci	63	35	2	40
Bezrobotni	48	39	13	81
Gospodynie domowe i inni	36	45	19	80
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł	34	46	20	86
500 tys. - 999 tys.	50	36	14	250
1000 tys. - 1499 tys.	40	45	15	313
1500 tys. - 1999 tys.	55	36	9	175
2000 tys. i powyżej	50	38	12	248
Ocena własnych war. mater.				
Złe	46	39	15	613
Średnie	44	45	11	384
Dobre	58	26	16	103
Zainteresowanie polityką				
Duże	59	36	5	102
Średnie	55	39	6	426
Małe lub żadne	37	41	21	572
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	67	21	12	61
Raz w tygodniu	43	42	16	634
Kilka razy w roku	48	42	10	302
W ogóle nie uczestniczy	53	35	12	103
Poglądy polityczne				
Lewica	54	38	7	228
Centrum	48	42	10	300
Prawica	54	41	5	246
Trudno powiedzieć	33	39	28	321

Tabela 3. Czy w obecnej kampanii wyborczej wybór pomiędzy partiami i kandydatami jest:

(%)

	łatwy	trudny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	66	18	1103
Płeć				
Mezczyźni	20	63	16	488
Kobiety	13	67	19	613
Wiek				
do 24 lat	10	81	9	113
25-34	18	64	18	180
35-44	24	61	15	219
45-54	17	66	16	193
55-64	15	66	20	209
65 lat i więcej	12	61	27	187
Miejsce zamieszkania				
Wieś	8	65	27	410
Miasto do 20 tys.	20	69	11	129
od 21 do 100 tys.	22	66	11	200
101-500 tys.	20	62	18	196
501 tys. i więcej mieszk.	23	67	10	167
Region				
Północny	16	74	10	135
Zachodni	16	62	23	108
Środkowozachodni	22	62	16	159
Środkowy	16	72	12	217
Wschodni	8	63	29	123
Południowo-wschodni	15	60	25	181
Południowo-zachodni	20	64	16	181
Wykształcenie				
Podstawowe	9	65	26	427
Zasadnicze zawodowe	15	67	17	254
Średnie	21	67	12	321
Wyższe	34	59	7	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	34	55	11	73
Prac. umysł. niż. szczebla	15	73	12	93
Pracownicy fiz. - umysł.	17	68	15	56
Robotnicy wykwalifikowani	16	75	8	86
Robotnicy niewykwalifik.	20	65	15	68
Rolnicy	13	60	27	93
Prywatni przedsiębiorcy	35	56	9	47
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	14	63	23	382
Uczniowie i studenci	8	84	8	40
Bezrobotni	14	64	22	81
Gospodynie domowe i inni	11	70	19	79
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł.	11	58	31	84
500 tys. - 999 tys.	13	63	24	251
1000 tys. - 1499 tys.	12	72	16	313
1500 tys. - 1999 tys.	17	69	15	175
2000 tys. i powyżej	27	60	14	248
Ocena własnych war. mater.				
Złe	13	67	20	613
Średnie	20	64	16	384
Dobre	22	64	14	103
Zainteresowanie polityką				
Duże	32	62	6	102
Średnie	23	69	8	426
Małe lub żadne	9	64	28	573
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	10	66	24	61
Raz w tygodniu	16	65	19	634
Kilka razy w roku	16	69	15	302
W ogóle nie uczestniczy	27	55	18	103
Poglądy polityczne				
Lewica	22	68	10	228
Centrum	17	69	14	300
Prawica	25	69	6	245
Trudno powiedzieć	6	58	36	322

Tabela 4. Czy rozmawiał(a) Pan(i) dotychczas z kimś, na którą partię warto by głosować. Czy osobami tymi były: 1 - ktoś z najbliższej rodziny, 2 - ktoś ze znajomych z pracy, 3 - ktoś z sąsiedztwa, 4 - ksiądz, 5 - inna znana, szanowana w Pana(i) otoczeniu postać, 6 - zupełnie ktoś inny, 7 - z nikim o tym nie rozmawiał(a)m

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	20	21	0	5	5	52	1	1104
Płeć									
Mężczyźni	39	26	25	0	6	6	47	1	488
Kobiety	39	16	18	1	4	4	57	1	615
Wiek									
do 24 lat	28	14	13	2	4	8	73	1	113
25-34	43	27	18	0	4	4	51	0	180
35-44	45	33	21	0	4	6	41	1	221
45-54	43	22	25	1	7	1	44	0	193
55-64	37	17	23	0	4	6	57	1	209
65 lat i więcej	35	6	21	1	5	6	57	1	187
Miejsce zamieszkania									
Wieś	33	12	22	0	4	3	63	0	410
Miasto do 20 tys.	33	21	16	1	4	4	59	0	129
od 21 do 100 tys.	46	24	20	0	3	8	46	0	200
101-500 tys.	52	27	20	1	6	6	41	2	196
501 tys. i więcej mieszk.	38	28	23	1	9	6	41	1	169
Region									
Północny	39	18	17	1	5	8	52	1	136
Zachodni	48	28	24	1	7	8	42	0	109
Środkowozachodni	36	15	20	0	7	4	50	0	159
Środkowy	37	19	22	1	7	4	50	1	217
Wschodni	36	15	19	0	2	2	59	1	123
Południowo-wschodni	36	20	23	0	6	3	63	1	181
Południowo-zachodni	46	29	20	0	5	8	43	0	181
Wykształcenie									
Podstawowe	33	12	22	1	4	4	61	0	427
Zasadnicze zawodowe	34	20	18	1	3	3	57	0	254
Średnie	42	24	19	0	5	8	47	2	322
Wyższe	69	46	27	0	14	6	23	0	101
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	76	58	32	0	13	5	17	0	73
Prac.umyśl.niż.szczebła	38	30	8	0	4	1	49	1	93
Pracownicy fiz.- umyśl.	37	39	16	0	3	6	46	0	56
Robotnicy wykwalifikowani	34	34	22	0	1	3	53	0	86
Robotnicy niewykwalifik.	32	28	15	0	1	2	63	0	68
Rolnicy	44	11	37	1	6	1	48	0	93
Prywatni przedsiębiorcy	42	26	21	0	4	11	65	3	47
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	37	10	22	1	5	5	54	1	382
Uczniowie i studenci	36	21	19	0	5	13	53	0	40
Bezrobotni	26	9	12	0	5	9	67	0	81
Gospodynie domowe i inni	38	11	18	3	4	3	58	1	80
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 500 tys. zł	27	11	22	0	4	1	61	0	86
500 tys. - 999 tys.	36	17	23	1	3	3	56	0	251
1000 tys. - 1499 tys.	36	21	18	0	5	5	57	1	313
1500 tys. - 1999 tys.	46	20	19	0	5	5	48	0	175
2000 tys. i powyżej	47	27	22	1	7	9	40	2	248
Ocena własnych war. mater.									
Złe	35	19	21	1	4	3	55	1	614
Średnie	43	21	20	0	4	6	52	0	384
Dobre	51	30	23	1	10	11	35	2	103
Zainteresowanie polityką									
Duże	55	39	27	0	10	8	31	1	102
Średnie	50	29	25	1	6	7	39	1	427
Małe lub żadne	29	11	17	0	3	3	66	1	573
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	47	14	26	3	11	6	55	0	61
Raz w tygodniu	38	20	20	0	3	5	55	1	636
Kilka razy w roku	37	21	21	4	4	6	51	0	302
W ogóle nie uczestniczy	50	26	22	0	15	3	38	1	103
Poglądy polityczne									
Lewica	49	27	26	1	7	5	38	0	228
Centrum	41	19	22	1	4	5	51	1	300
Prawica	40	30	20	0	6	7	53	0	247
Trudno powiedzieć	29	10	17	1	3	3	63	1	322

Tabela 5. A czy przed dniem wyborów będzie się Pan(i) starał(a) dowiedzieć od innych osób, jak one będą głosowały. Czy tymi osobami będą:
1 - ktoś z najbliższej rodziny, 2 - ktoś ze znajomych z pracy,
3 - ktoś z sąsiedztwa, 4 - ksiądz, 5 - inna znana, szanowana w Pana(i) otoczeniu osoba, 6 - zupełnie ktoś inny, 7 - z nikim nie będę o tym rozmawiać

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	Trudno powie- dzieć	Liczba osób
Ogółem	39	17	21	0	5	3	51	5	1104
Płeć									
Mężczyźni	36	21	22	0	6	4	53	5	488
Kobiety	42	14	21	1	4	1	50	5	615
Wiek									
do 24 lat	44	19	8	0	9	6	54	2	113
25-34	42	22	22	0	4	2	50	5	180
35-44	41	28	22	0	3	3	54	3	221
45-54	37	15	22	1	4	0	51	4	193
55-64	35	12	19	0	3	3	52	7	209
65 lat i więcej	38	8	29	2	9	3	48	7	187
Miejsce zamieszkania									
Wieś	41	13	28	1	6	2	47	7	410
Miasto do 20 tys.	39	20	16	1	4	4	57	2	129
od 21 do 100 tys.	51	21	24	0	2	2	44	3	200
101-500 tys.	35	17	16	0	5	3	56	6	196
501 tys. i więcej miesz.	26	23	12	0	4	3	60	3	169
Region									
Północny	47	22	25	0	8	3	47	3	136
Zachodni	40	20	24	1	6	3	45	3	109
Środkowozachodni	30	9	18	0	4	2	57	9	159
Środkowy	42	17	18	0	4	2	52	3	217
Wschodni	28	9	17	0	1	1	59	7	123
Południowo-wschodni	45	21	24	1	5	2	45	7	181
Południowo-zachodni	40	22	22	0	7	4	53	2	181
Wykształcenie									
Podstawowe	43	12	30	1	6	2	46	7	427
Zasadnicze zawodowe	38	19	20	1	4	2	51	3	254
Średnie	36	21	12	0	4	3	55	4	322
Wyższe	35	23	17	0	7	4	62	1	101
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	44	28	16	0	9	3	56	2	73
Prac.umysł.niż.szczebla	25	27	9	0	1	0	60	2	93
Pracownicy fiz.- umysł.	37	32	17	0	3	2	47	2	56
Robotnicy wykwalifikowani	42	35	25	0	4	2	53	1	86
Robotnicy niewykwalifik.	46	32	22	0	0	1	43	4	68
Rolnicy	42	8	30	1	5	0	55	5	93
Prywatni przedsiębiorcy	26	20	11	0	0	5	79	3	47
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	39	8	26	1	6	3	48	8	382
Uczniowie i studenci	50	31	10	0	11	13	35	0	40
Bezrobotni	46	11	18	0	6	2	47	4	81
Gospodynie domowe i inni	38	10	19	0	8	0	51	7	80
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 500 tys. zł	30	15	25	0	7	2	54	9	86
500 tys. - 999 tys.	46	18	23	0	5	1	46	5	251
1000 tys. - 1499 tys.	44	19	26	1	5	4	43	5	313
1500 tys. - 1999 tys.	37	16	20	0	4	3	59	3	175
2000 tys. i powyżej	32	18	14	0	6	3	58	5	248
Ocena własnych war. mater.									
Złe	40	18	23	0	5	2	47	5	614
Średnie	38	16	20	1	3	3	57	4	384
Dobre	38	20	15	1	9	3	55	4	103
Zainteresowanie polityką									
Duże	41	24	17	0	11	2	58	1	102
Średnie	40	22	23	0	4	4	50	4	427
Małe lub żadne	38	13	21	0	5	2	51	6	573
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	43	16	24	6	6	1	43	2	61
Raz w tygodniu	43	18	23	0	5	3	48	5	636
Kilka razy w roku	30	15	18	0	5	2	61	4	302
W ogóle nie uczestniczy	42	22	17	0	4	3	50	5	103
Poglądy polityczne									
Lewica	40	19	25	0	5	4	51	4	228
Centrum	39	18	19	1	5	3	52	5	300
Prawica	44	23	23	1	7	3	49	2	247
Trudno powiedzieć	37	11	20	0	4	1	52	7	322

Tabela 6. Dlaczego zamierza Pan(i) głosować na wybraną przez siebie partię?
1 - podoba mi się ta partia, 2 - nie podobają mi się inne partie
(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	70	25	4	567
Płeć				
Mężczyźni	70	25	5	293
Kobiety	70	26	4	272
Wiek				
do 24 lat	65	35	0	47
25-34	70	28	3	99
35-44	68	28	4	120
45-54	71	23	6	112
55-64	80	17	3	108
65 lat i więcej	61	29	10	82
Miejsce zamieszkania				
Wieś	72	22	6	172
Miasto do 20 tys.	73	27	0	74
od 21 do 100 tys.	66	31	3	111
101-500 tys.	72	24	4	114
501 tys. i więcej mieszk.	66	26	8	95
Region				
Północny	69	27	5	74
Zachodni	72	26	2	57
Środkowozachodni	68	28	4	99
Środkowy	67	25	8	108
Wschodni	78	21	1	57
Południowo-wschodni	66	32	3	79
Południowo-zachodni	74	19	6	93
Wykształcenie				
Podstawowe	72	21	6	169
Zasadnicze zawodowe	65	28	6	127
Średnie	70	28	2	198
Wyższe	74	22	4	73
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	76	20	3	61
Prac. umysł. niż. szczebla	67	30	3	52
Pracownicy fiz. - umysł.	67	23	10	27
Robotnicy wykwalifikowani	61	34	5	47
Robotnicy niewykwalifik.	71	26	3	34
Rolnicy	83	16	1	49
Prywatni przedsiębiorcy	62	38	0	26
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	71	22	7	187
Uczniowie i studenci	78	22	0	22
Bezrobotni	64	32	4	38
Gospodynie domowe i inni	58	39	3	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł.	70	28	2	36
500 tys. - 999 tys.	68	27	5	103
1000 tys. - 1499 tys.	69	26	5	153
1500 tys. - 1999 tys.	74	19	7	100
2000 tys. i powyżej	71	27	2	160
Ocena własnych war. mater.				
Złe	68	27	6	289
Średnie	72	25	3	211
Dobre	73	24	3	64
Zainteresowanie polityką				
Duże	81	17	1	83
Średnie	68	28	4	301
Małe lub żadne	69	25	6	181
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	80	20	0	24
Raz w tygodniu	72	23	6	314
Kilka razy w roku	66	31	4	161
W ogóle nie uczestniczy	70	28	1	67
Poglądy polityczne				
Lewica	67	27	6	160
Centrum	64	33	4	167
Prawica	82	16	1	158
Trudno powiedzieć	65	25	10	82